

NAMTRIK

Autogobierno y autonomía indígena

SU-383-2003

Corte Constitucional

Isua Marøpik: Organización de Pueblos indígenas de la Amazonía Colombiana OPIAC

Isua Marinapik: Presidencia de la República, Ministerio del Interior y de Justicia, Ministerio de Ambiente, Vivienda y Desarrollo Territorial, Consejo Nacional de Estupefacientes, Dirección Nacional de Estupefacientes y Director de la Policía Nacional

SU – PØNSRØL TRAPØNTSI PØN – PAISHIK PØN PILAYU

¿Srape wamtranipe China tapikkø?

Namui tatas mamas mera tøka pøntreiwān katøpurø srua pøntramikwan eshkapikkøn, maya nam misakmera namuimai isua maramikwan tretøwei tap wam meratrawa alinuk waminyipkømik chikøpen namui misameran trømpøtelø nam wareinuk pøntreiyen.

Ik kilkayu srape wam traniknuk wammeran tømærøpikkøn, nam misakwei lusrømera marikwan tapikkønya eshkapikkøn, mayelømisra **tap linya waramikwan namuieløtøka, namui un piøwan tretøwei tutela maramikwan, mayelei isua marilan tretøwei paya maramikwan.**

¿Chu pølpasrikkø?

Pa ishik kan pilawei, misamera tuliampa ka tutela marinkøn, tru mayelø wareiknuk tap linya waramikkøntrei namui pøtøkatan tøka kuitrawa, trekutri mieikøn tribunal administrativon Cundinamarcaian, miappe tsailitrawa glifosato teiwan keik møkøpen utrømøntrei tru kalø marsrap inti tusrmera pinishintrap namui wareik umpu. Tru tribunalpe kateikøn søtøkatamikwan tru tusrmera pinisamikwan, ikwan tretvweo consejo de estado teikkucha kateikkøn.

Srepølwei tru pilawei tøwei, Organización de Pueblos indígenas de la Amazonía Colombiana – OPIACtei mieikøn tutela trawa, tsailitrawa mø utramikwan katøntrei masø tusrmeran, un tsip wareichamerayu, namui pøtøkatan wareiwan namui tsipwan køtrø kepachen kaken Misakwan tre marsraptø paimuikutri.

Nu tsip yu pirau tøka kuipe nuikøn pipsrøl pøn ishik pønsrøl tratsi nuik køn tru pirøpe, pøn mentra namui pirau wareinuk. Truyupe trapøntsi trakan nam misakmera warapeløkøn, truileipe nu tsippe chine namuimai isuilø nøtrø tapik tøkeik tretøwei tsipyu pøntrapelan wesrua marieløkø namui shures mantø maramikkøn chipen.

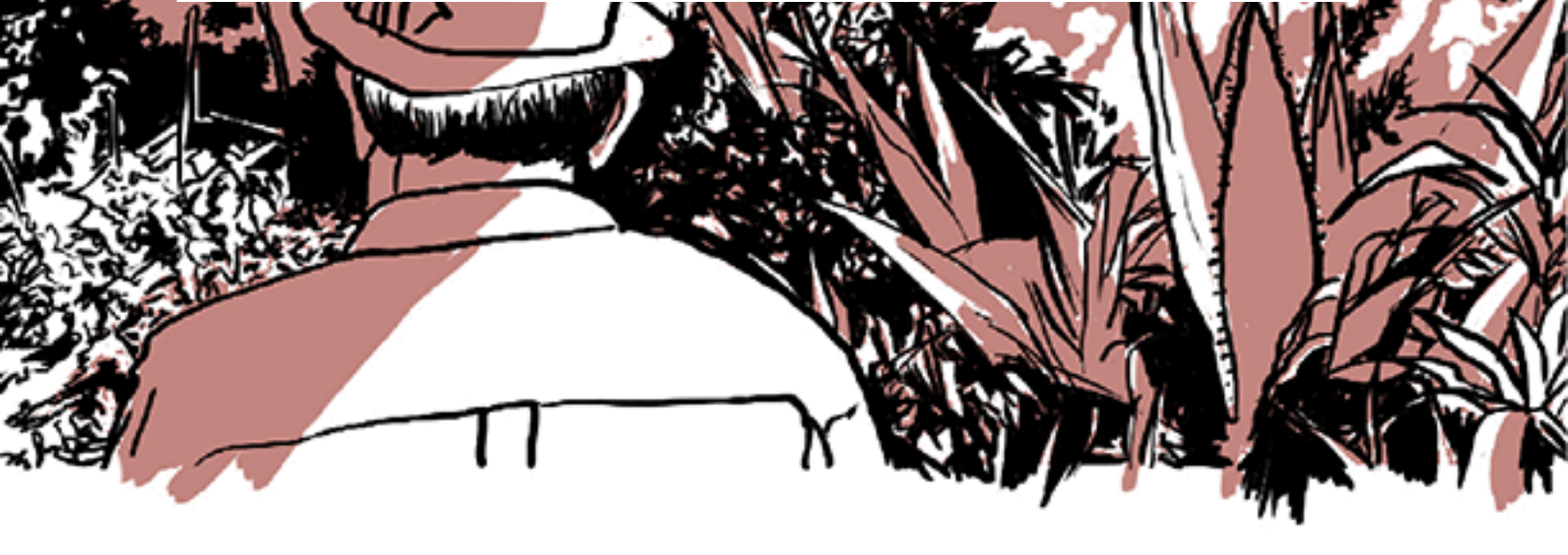
Tsailliyukutri mømera kuchen chi kalømeratø puntrapikkø un tsipyu warap misameran?

Plan Colombiateik ipmentøpen chawarmerapa wamleiknuk Estados Unidoseløpa, pølpasra marikkøn tusrmeran mømera kutchap tsippuluansrø, tsailliyu kutri glifosato teiwan kutsamikwan. Mømeran kuchippe tsaillikutri kutsikkøn tru keik mvwan chukøpen puntreike tsu tusr unasiyutøkømo, trenkømtø mamik tusrmeran kutøke namui tsipmerayu tretøwei masø namui mømaramikweinukkucha.

Truras misakwan tru mø kutsik kalø puntrapikwan asimikuikutri, nu tsipsrø warap misakmerape latrø keik kønya eshkeikøn kaken kalø puntrapikwan asimikkutri. Tretøwei, misakwan kalø pumøntrei tru møwan misakweinuk pumøntrei asamikkuikøn, ushameran, pirøwan tretøwei pikapmerasrø.

Mømera utritrawa nu tsipsrø nam Misak warapelan kølø pupmentikøn truiløpe nu tsipsrø warapelan, Caquetasrelan, Guainiasrelan, guaviarrelan tretøwei Putumayosrelan. Trewan marmøntrap mismuape Misak warapelan kalø puntreitan unasikkøntrapikkøn.

Organización de Pueblos Indígenas de la Amazonía Colombiana – OPIACteik trentan, nukøtrasrø nu karupikweinukkutri paya maramikwan nørømarikkøn trun am misakmerapa maramikwan truyu warapeløpa, tru kansrøl trakantsi trapipyu trek køtrømisrinuk Organización Internacional del Trabajo – OITyu.

¿Nam misakwei purø pøtreiwan chiwantø køtrinyipikkø tru kalø marøpeleinukkutri?

Misakmera tru killkawan pøra mara purørøpeleipe, kalø puppe namui pøtøkatan chikøpen pøntrapelan kalømera puikkøn.

Organización de Pueblos indígenas de la Amazonía Colombiana – OPIACyuelø tutela pøra purøriknuk truilø asinukpe kalø puikkøn nam tap øsik amønamikwan, namun misakkui asilan, tretøwei namui namui elanpa, nam Misak metraptø tap wepiapikwan, namui pøtøkatan tam tøkakuiwan tretøwei trek waramikwan.

¿Manya løtikkø tru ikwan maram purukupeløpe?

Maram purukupeløpe løtappe trentan tutelapa kømønya tru tsailliyukutri kalø marsrap tusrmeran mø utramikwan katamik, trekutri namui nuwanyupe acción popular teiwan marsrei eshkapikkøn. Tretøwei misakwan tru mø trawa kalø puntrapikwan asimikkønya, trekuipurøpe mø utritrawape misakmeran kaløpe puntramikkøntan.

Nu køtrasrø namun mayelan karupik tretøwei Organización de Pueblos Indígenas de la Amazonía Colombianan tre pasrapikkui asimikkøntan trekuntrimpe tru tutela teiwane marsrapikkømøntan maya misakweipurøpe.

Ministerio de ambiente, Vienda tretøwei Desarrollo Territorial, truiløpe trentan tru kølømai isui tusrmeran pinisamik tru trailliyu kutri tru glifosatotrawa, chikøpentø unasiløkønya unashippe namui pøtøkatan chi pøntrapelan tap køntreikønya.

Dirección Nacional de Estupefacientes, la Policía Nacional tretøwei løtappe trentan kalømai isui tusrmeran pinishintrappe chikucha kalø marsrap isuimikkønya masø tusrmeran pishi marsrap ellweiwane, truilane chi mømerape utrimikkønya trekuipurø nam Misak tap warøntrei isuikkønya.

¿SU – pønsrø! trapøntsi pøn – paishik pøn pilayu srape wam traninuk manyipikkø?

Corte Constitucionalpe katø purø trentan srape wamtraninuk, paya maramikwan nam misakmera yu warapelan tretøwei yalømisayelankucha truiwane maramikkønya, kaken nuwamyu pøra pasrikkua misakmeran chikøpen kalø pumøntrei, tretøwei tutelape kan kachullkønya nam misakmera tøkakui nam Misak tam linya waramikwan tre køntrei sètø pasrapik.

Tretøwei tømrapikkøn, umpu chikømø linya waramikwan, tusrmera kalø marsrap unasilan tretøwei maya nu pirau nukøtrasrø namun karupipa wamina tap puilan, chi pema! lliska paya maramikwan marmøntrap isumik kømønya, inyippø payamikwan marsrap keipappe, nam Misakmera nøm asitø chikøpen maramik tøka kuilan asamikkøntan nøm tap linya nømui wareinuk chi tøka kuilan mintishimøntrap.

Maya Misak kuipurø tretøwei namuielan tap køntrei isuinuk, triwane kantø maramikkønømøntan, trenkømøtø wamina isua meyelan maramikkøntan. Nam misamerane Misak køntamik tap chikøpen palapelan tøkakøntrapelø. Trekutri, trun nam misakmera lusrø pøntrapeløpe chi palapikwan marsrapeløkøn misakwan chikøpen kalømera puntreiye.

Nam tap øsik amønamikwan, namui asrwan tapkøntrei, chish øsik kømikwan kape namui pishintø nu tsipsrø amøneiwan sètøpøntramipe, srape wam tranippe trenyí'pikkøn maya Misak elø misra maramikkøntan. Miekkøn tru Organización de los Pueblos Indígenas de la Amazonía Colombianan tru Accion popularteiwan marsrei kape kantø misrtrei trekkuiwan, tru Tribunal Contencioso Administrativo de Cundinamarca, katø purø tamarsrei namui tap pøtøkatan pøntrapiktrawan, namui pishintø amønamikwan tretøwei mayelø chish øsik kømikwan. Tap asilø køntrei.

Srape wam kantø marnuk tru pønsrøl trapøntsi pøn – paishik pøn pilayu Corte Constitucionalyu kutri:

- ⊙ Marsramamumik srape wam tranikwan tru Juzgado quince civiles del circuito de Bogotá tretøwei Sala civil de tribunal superiores de Bogotá tranikwan.
- ⊙ Misakwan ashipelan trek marsrei karupikøn nam misakmeran chikøpen marsrappe payamøra marsrei: mantø paya maramikwan marsrei, nøm warei møwantø kuiwan tru chi marsrapkuiwan chu maramikwan tru kalø isua tusrmeran pinisamikwan.
- ⊙ Srape wam traninuk Misak ashirpan truyu kepampa pøntrapelan, isua asamik misakmerai tap linya øsik waramikwan tretøwei maya misakmmereiwana yu warapelan, maya misakwei isua asamikwan tretøwei namuielø tøka kuiwan yu namui nu pirøyu wareinuk.

Mumeran payamøramikwan tru utøwesruinukkutri kalø isui tusrmeran pinisamikwan, tru wareichakku metrap pøntrapeløpa wamintamik tretøwei misakmera lusrø misra pøntrapeløpa møwantø pirø kuiwan asamik, tru nu tsipyu Misak warapeløpa, truyu isua kømipe nu pirø isuipe wapikkutri mateikømønnya trenkømøtø katøkuchi isuikønnya.

Misakmereipe, nu pirøteipe chine maramtønuk tretøwei palasrø trukutri pøtøkatan chi pøntrapelan kepia tap asamtik Misak tap waramikwei chikøpen tøka kuiløyu tretøwei namui møsik tøkakuinuk, Misak pøntreinuk mailø isuikøpen mariløyu Misak amøneinuk.

***“Trekutri nu pirø tōka kuipe
kan utø køn mayu ipik
chikøpen wamtrawatø
yunømarøpik, watsiteik,
kusrenanik. Tru utøyipe
møwantei kømøn srumera
kuisrø, shush pimerawan,
tunmerwan, cananguchales,
trapmera, pirø pantrikmera.
Trui pirøpe namui metrap
puryeiløkøn, pøriløkøn mantø
chi purayeilan eshkapik: tru
namui urekwan kusenanic,
misakpa waminyip kømik,
kuayeilan tamarøp kømik,
kuantrvwan tamarinuk” Juan
Alvaro Echeverri,
Territorialidad indígena y
ordenamiento en la Amazonia***

Srape wan traninuk amazonasteisrø misak warapelan asiløkøntan tretøwei kaløyu køtrømariløkøntan misakwan nømui tøkā kuilan kalø puikua, pulelø puisrønkuutri tretøwei tsinikar puinukkatik nøm wareinuk trekutri nu køtrasrønkuutri karupputrapelø sètø pøntrøtrapeløkøn kalø pumøntrei.

Cortepe tømrapøpe, misakmerape tretøwei yalømisak nutsipsrø warapeløpe metrapto malsreikøn maya misakwarapelø lateikømø, kan isua marsptik trun nam wareiwan tamaramik truyupe trenyipikkøn ikwan isua maraptikkøntreiya nu tsipyu warapmisameran.

Masøweikutrippe, cortepe tømbaran trenya, misakmereipe masøpe kan tusr manasrønkuutri tapik kui asik tusrkøntan, Misak tømbarinuk chine kuantrømeran tamarinuk pishimarinuk. Trukuipurø pemaī asamikkønya masøkuipurø tretøwei kalø marsrap asinuk trek tapikwane namuikui asamik trek marikwan, tretøwei kalø puntrei isuiwan cocainateiwan.

***“(…) Namuimasøpe manakutri atrupikkøn, namuipe maikøn, namui trakan mørikkøn tretøwei namui usrinkøn tretøwei namui møsikkøn”
Octavio García “Jitoma” representante de Azcaíta, Asociación Zonal de Cabildos Indígenas de Tierra Alta -Ticuna Uitoto, Acitu.***

***“Nepua asikkøn namui masøwan kalø marikkøn. Namui pøtøkatan pøntrapelan kølø marøpltawei, namui tøkakuilan tretøwei, tru chikøpen pemarsrap asha marinuk (…)
“Reinaldo Giagrekudo, Coidam, Región del Caquetá –Putumayo Gente de Ambil.***

Srape, Corte katø purø trentan palanya misakmeran paya maramikwan tru chu nepuntrapikwan asamik tru namui masøyu kutri pishimaramelan. Inyppa payamik nepumupene, misakmeran ashipelø katøkuchi metrap pasramikkøn namisak nømui isuilan, tru tap waramikwan tretøwei nømuielan tøkakøntrei, tru tusrpe nømui pishimaramikui nepua asha mananasrønkutri.

¿Chi wammeratø pøntra nam misak isua asha kømik tru srape wamyu SU pønsrøl trapøntsi pøn – paishik pøn pilayu?

Pek kui asamikpe tru nu pirø teiwan nam misakweinukutri tretøwei wapikkutri; maya Misak wareinuk chinetø nømuielø tøka kuilan truipe mayaeleikønya trekutrimpe nørømaramkei; paya maramikwan mayelan payamik chikøpen wentøsrø maya nammisakmeran kalø pumøntrei ke namui pøtøkatan pøntrapelantøkø.

